

Colloquium

Aanvullende pensioenen in de publieke sector

23 maart 2010

delta lloyd
LIFE

Pension Architects

Pubenslaan 16 | B-2080 Zoersel

T 03 262 97 79

info@pensionarchitects.be

www.pensionarchitects.be

Aanvullende pensioenen in de publieke sector

Context van de enquête

Pension Architects

Pension Architects
ivan@pensionarchitects.be

Belgisch drie pijler pensioenstelsel

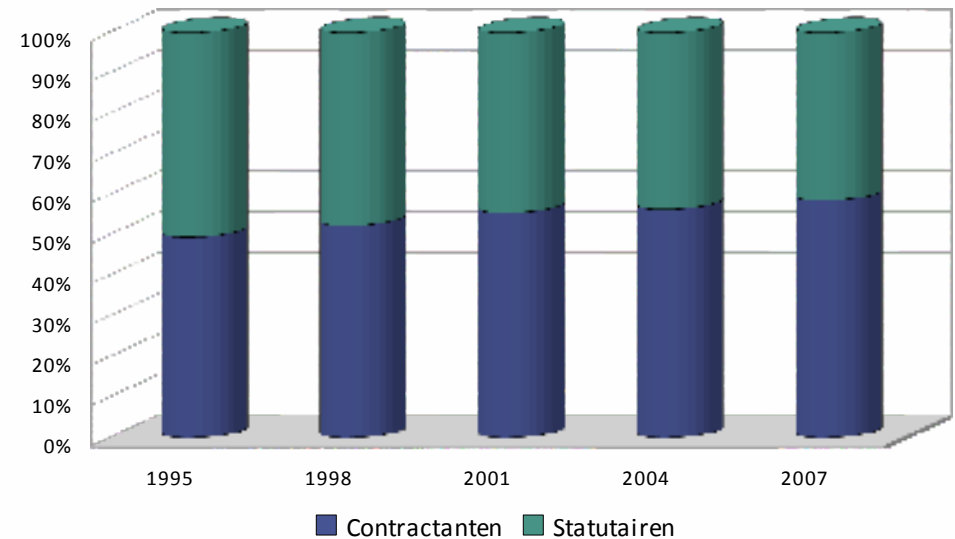
- Eerste pijler
  - Wettelijk pensioen
  - Repartitiesysteem waarbij de huidige generatie betaalt voor de huidige groep van gepensioneerden
- Tweede pijler
  - Aanvullend pensioen georganiseerd op niveau van werkgever of sector
  - Kapitalisatiesysteem
- Derde pijler
  - Fiscaal pensioensparen of individuele levensverzekering
  - Kapitalisatiesysteem

Aantal statutairen versus contractanten

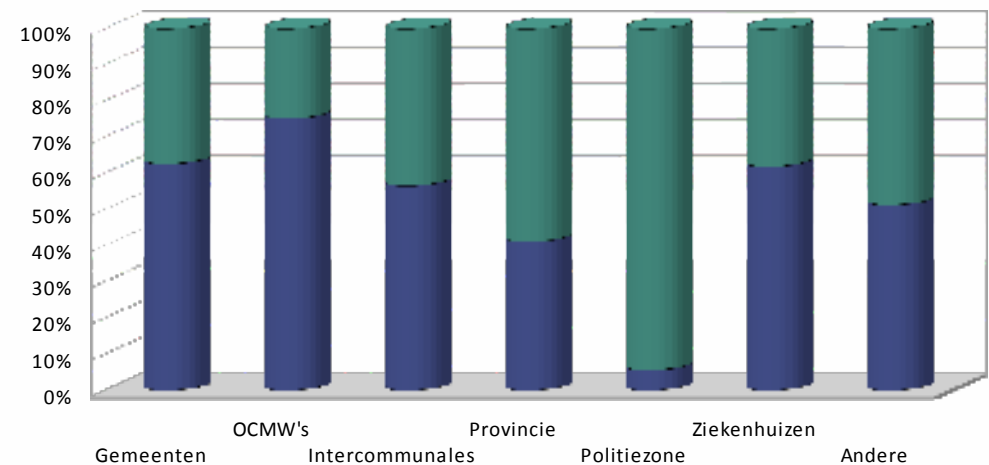
- Aantal contractanten is gestegen van 50% van het totaal aantal tewerkgestelde personen (1995) naar 59% in 2007
- Vooral gemeenten, OCMW's en ziekenhuizen stellen contractanten tewerk. Politiezones werken vrijwel uitsluitend met statutairen.

Bron: "Contractuele en statutaire tewerkstelling, Evolutie in de lokale sector 1995-2007", RSZ PPO

Verdeling van het aantal werknemers volgens statuut en type werkgever

Cijfers 2007

Meer en meer contractanten i.p.v. statutairen

- Financiering van de statutaire pensioenen onder druk
  - Kleinere basis waarop het repartitiestelsel kan steunen
- Contractanten hebben een lager pensioen in vergelijking met de statutairen
  - Voornaamste redenen

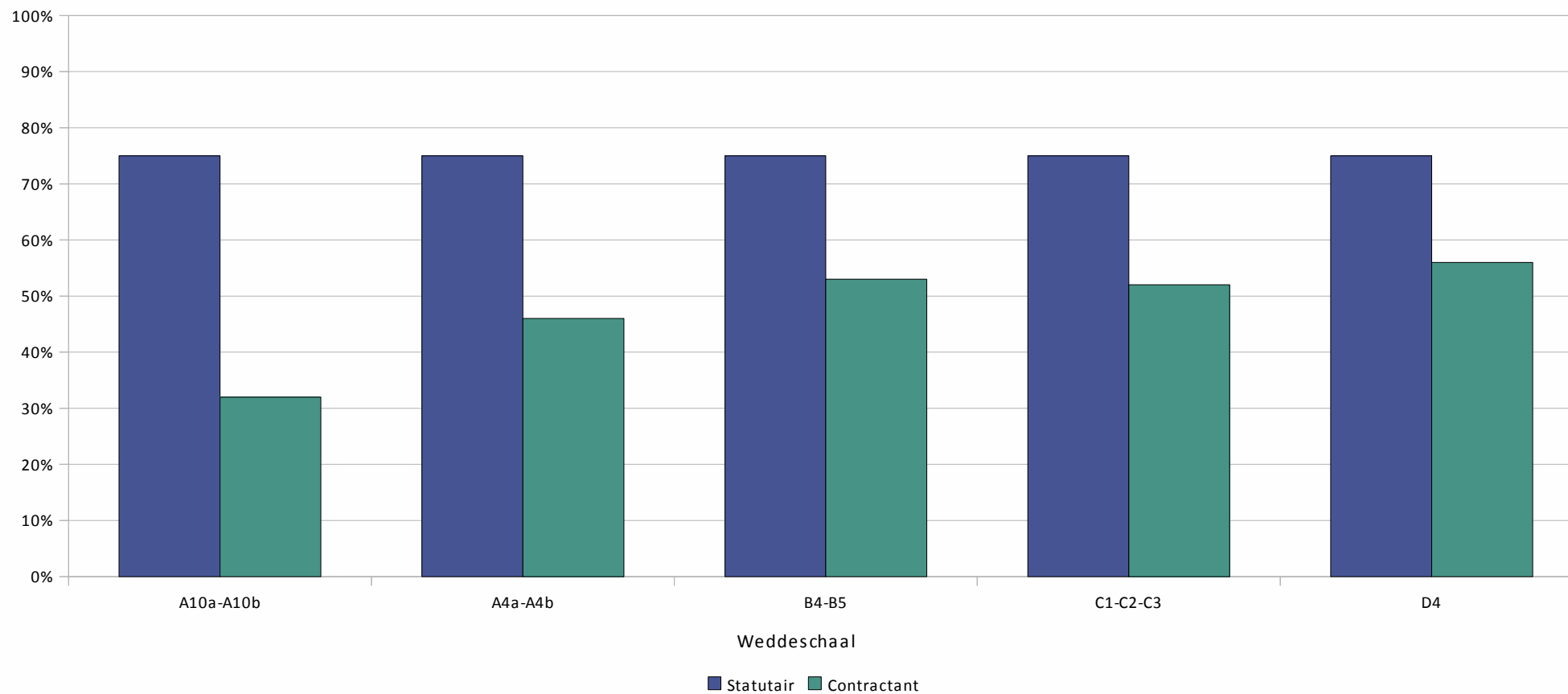
	<u>Statutairen</u>	<u>Contractanten</u>
Berekeningsbasis	Laatste 5 jaren	Gemiddeld loon van ganse carrière
Studiejaren	Tellen mee	-
Berekeningswijze	1 / 60ste per loopbaanjaar	60% x 1 / 45ste voor tweeverdieners 75% x 1 / 45ste voor gezinspensioen

Voorbeeld 20-jarige

Bruto pensioen in functie van laatste bruto salaris

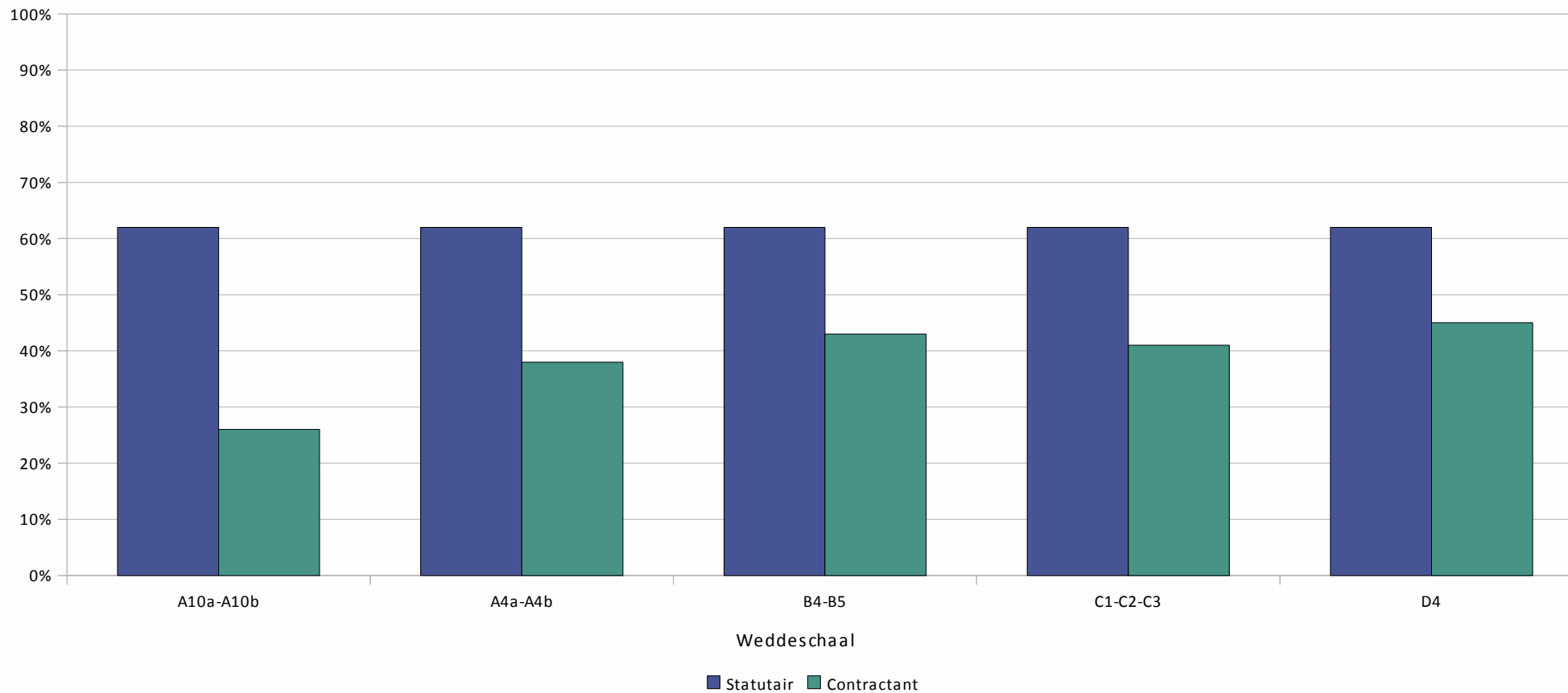
Loopbaan van 45 jaar

Voorbeeld 28-jarige

Bruto pensioen in functie van laatste bruto salaris

Loopbaan van 37 jaar

Opzet van de enquête

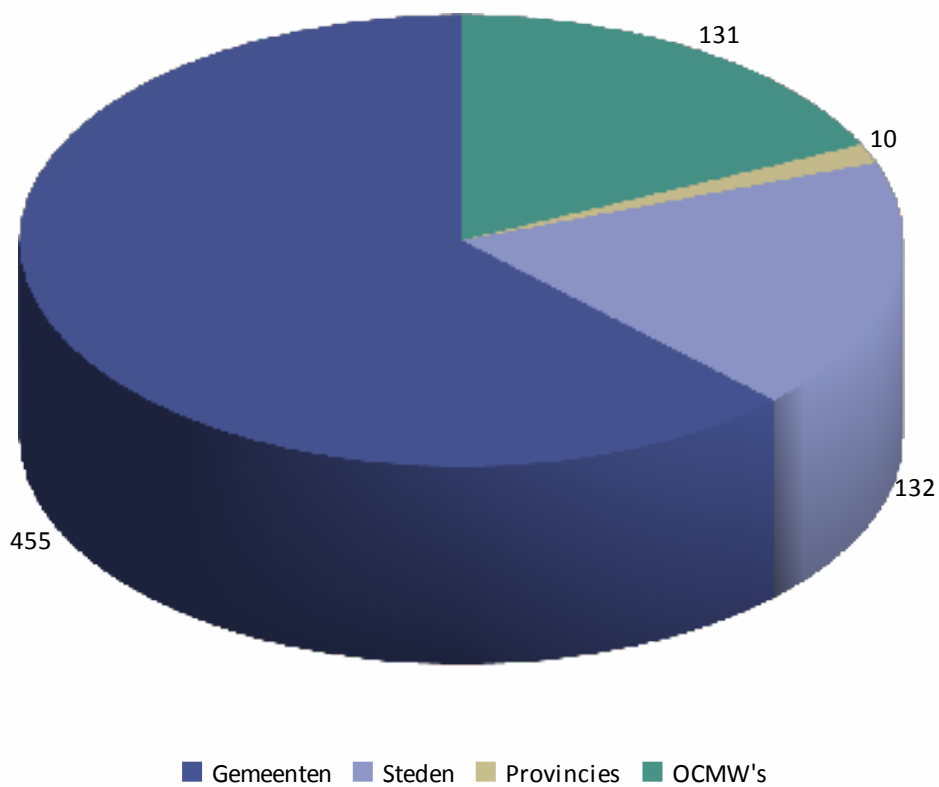
- Federale overheid
  - Wettelijk kader om verschil in wettelijk pensioen tussen contractuele en statutaire ambtenaren weg te werken
    - Verplichte invoering van aanvullend pensioen
    - Oprenting van de bijdragen aan 3,25%
    - Klarheid over aanvullend pensioen bij statutaire benoeming
- Sectoraal akkoord voor lokale besturen in Vlaanderen
  - Verplichting om regeling in te voeren tijdens periode 2010-2013
- Enquête peilt naar verwachtingspatroon en behoeften van lokale besturen
  - Pension Architects
  - In samenwerking met 3 verzekeraars

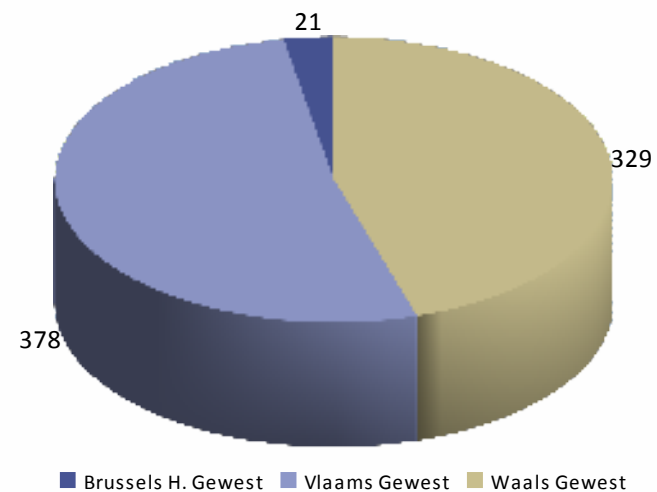

728 lokale besturen uitgenodigd

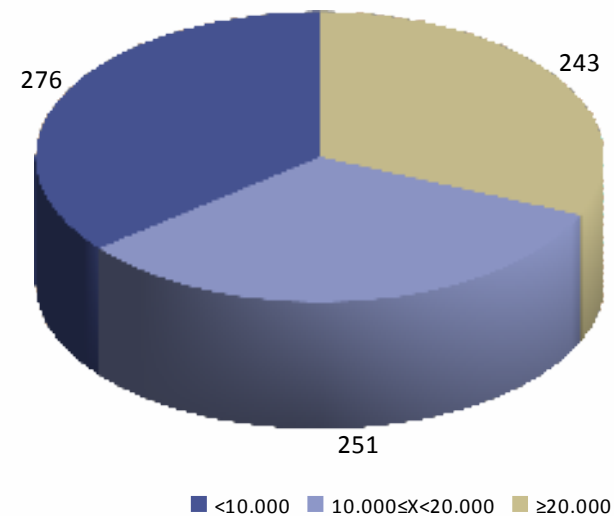
Opsplitsing per type bestuur

Opsplitsing per gewest

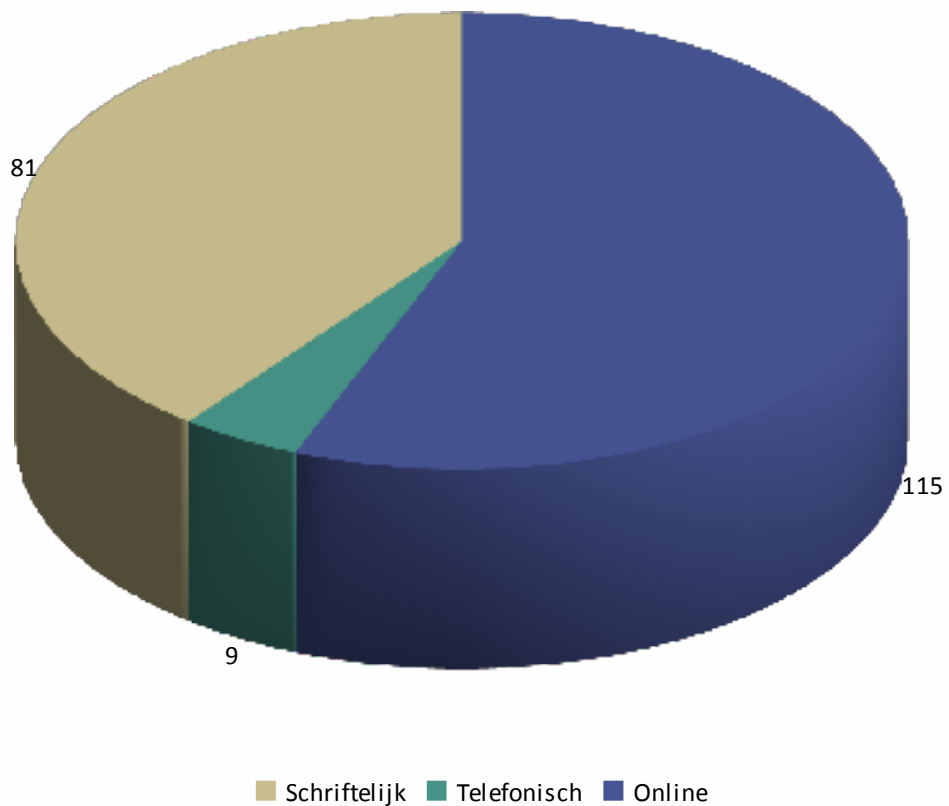

Opsplitsing per aantal inwoners

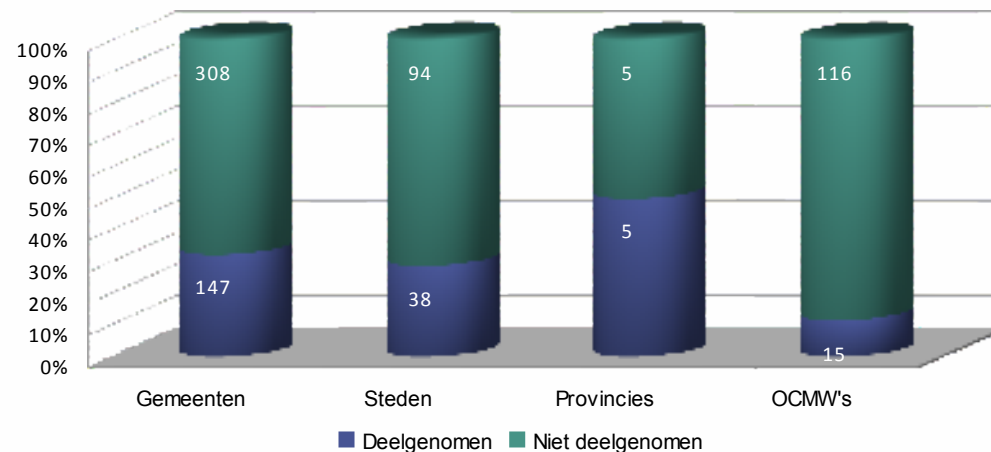

205 ingevulde enquêtes

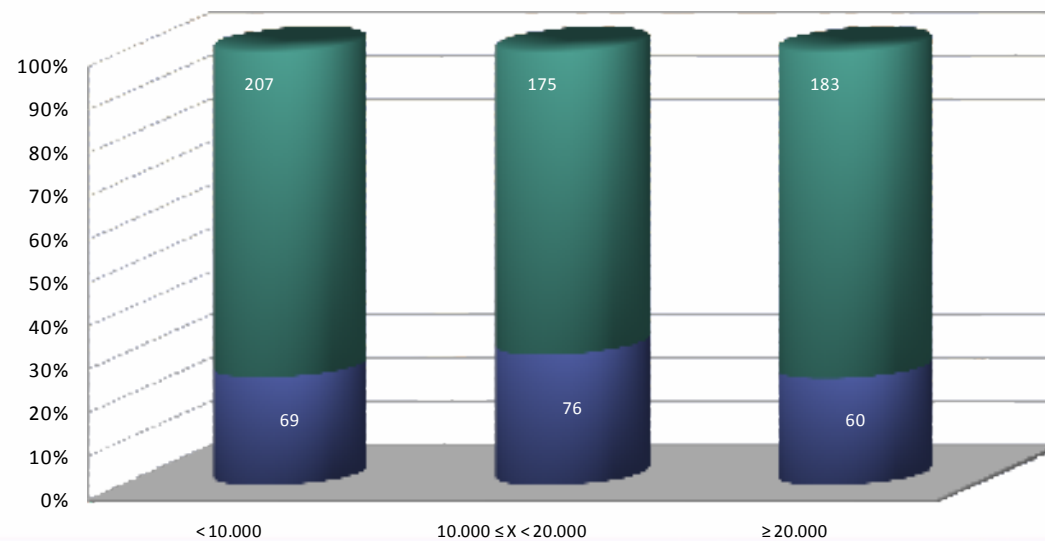
Opsplitsing per medium

Opsplitsing per bestuurstype

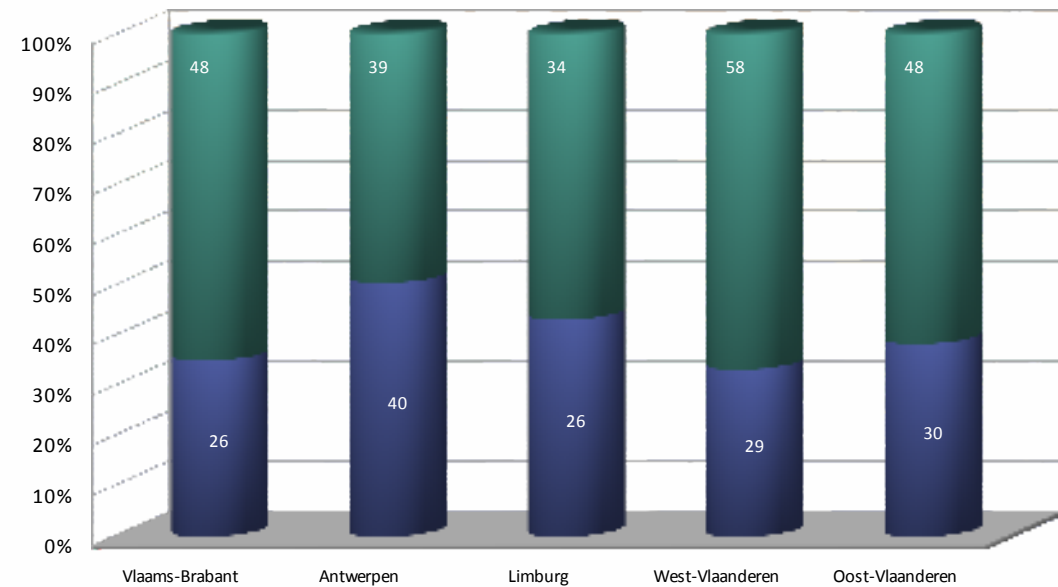
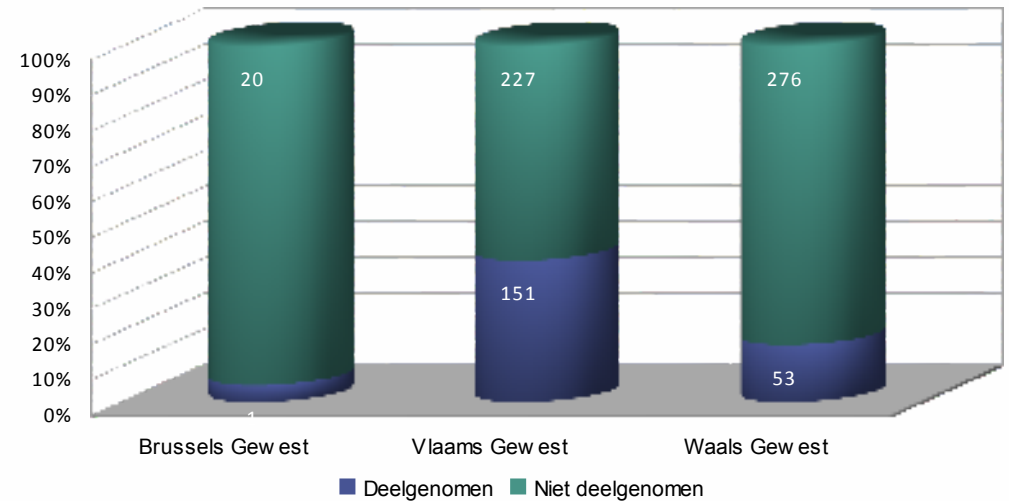

Opsplitsing per inwonersaantal

Regionale opsplitsing deelgenomen besturen

- 40% van de aangeschreven lokale besturen in Vlaanderen heeft deelgenomen aan de enquête
- In Wallonië bedroeg de deelname 16%
- In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft slechts 1 bestuur (van de 21 aangeschreven besturen) deelgenomen
- 1 op 2 lokale besturen in de provincie Antwerpen heeft geantwoord
- Ook lokale besturen in Limburg en Oost-Vlaanderen hebben massaal gereageerd

Een zeer breed draagvlak voor aanvullende pensioenen voor contractanten

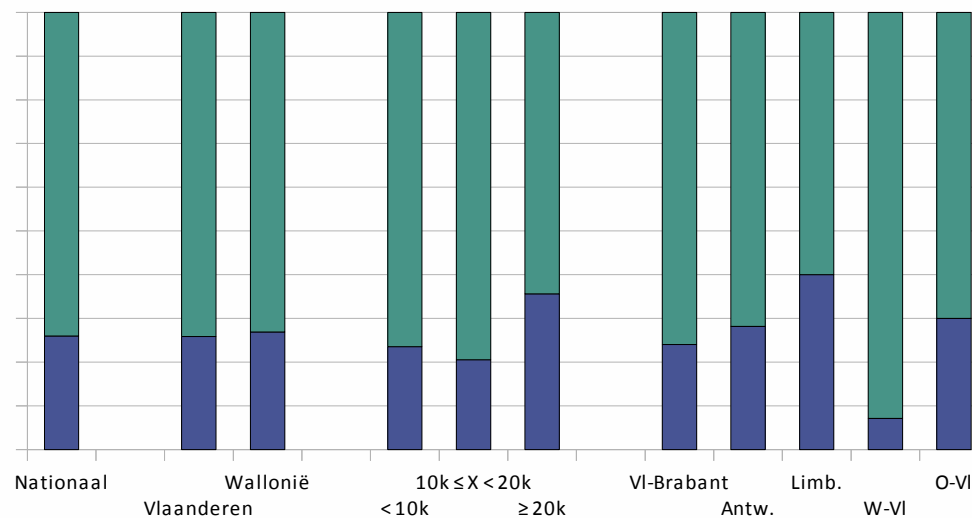
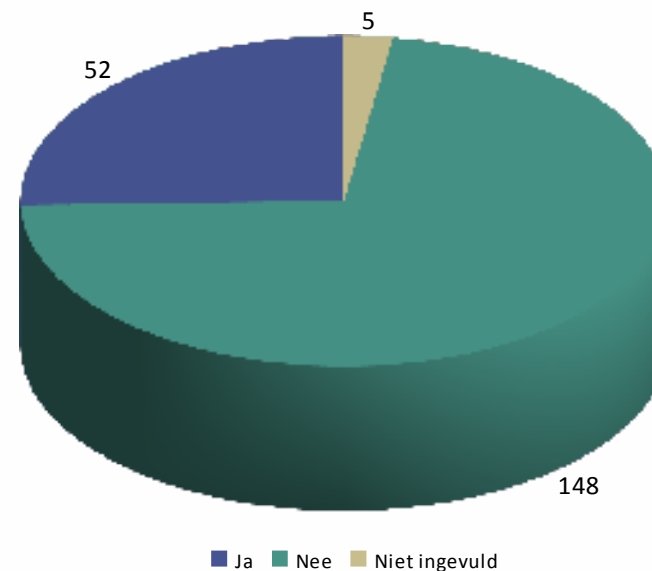
AG Insurance

Philippe Bouten
philippe.bouten@aginsurance.be

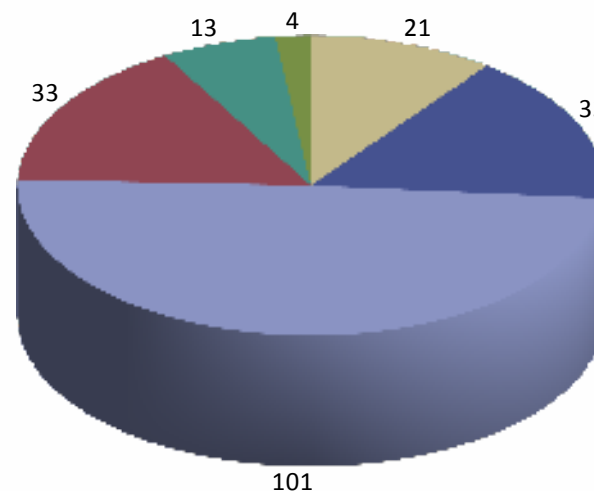
Vragen over pensioenverschil

- 1 op 4 besturen krijgt regelmatig vragen
  - Percentage is gelijk verdeeld over Vlaanderen en Wallonië
  - Grotere gemeenten krijgen relatief meer vragen
  - Voornamelijk in Limburg stellen contracten vragen over pensioenverschil

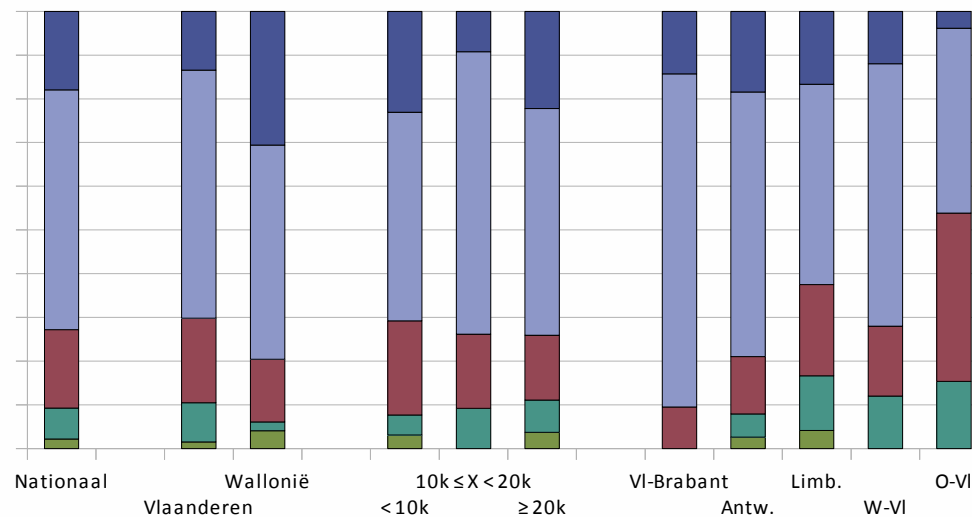

Verschil moet worden weggewerkt

- 73% meent dat het verschil in rustpensioen tussen een statutair en contractueel ambtenaar moet worden weggewerkt
- 8 op 10 Waalse besturen zijn het hiermee eens, in Vlaanderen is verhouding 7 op 10

■ Helemaal oneens   ■ Oneens   ■ Neutraal
■ Eens   ■ Helemaal eens   ■ Niet ingevuld

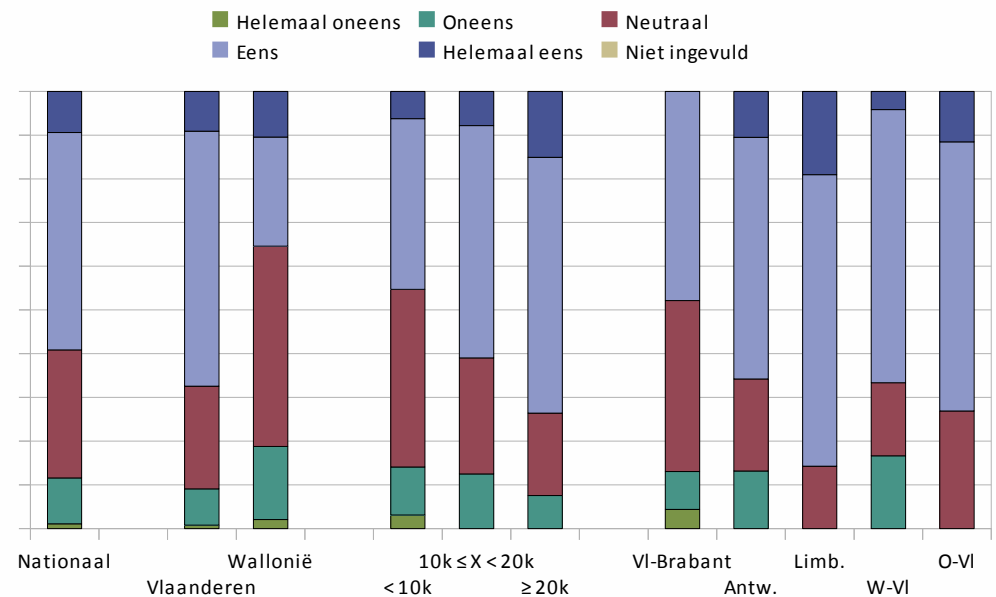
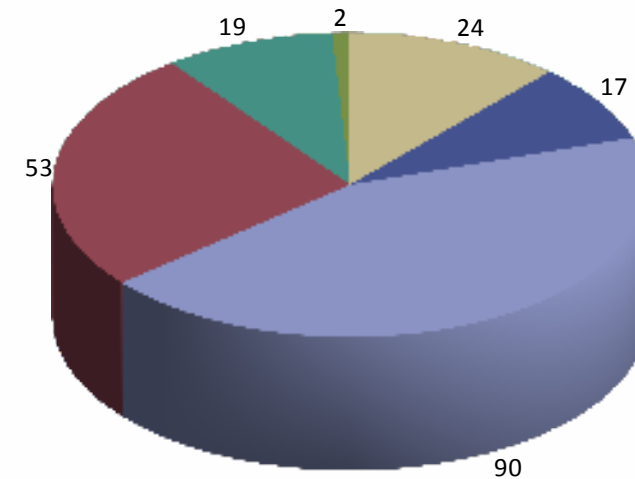
Mogelijkheden om verschil weg te werken

- Invoeren van een eenheidsstatuut
- Benoeming van contractant tot statutair
- Verhoging van het wettelijk pensioen van contractant
- Toekenning van een aanvullend pensioenplan aan contractant

Aanvullend pensioen is meest aangewezen manier

- 59% is het eens dat aanvullend pensioenplan voor de contractanten de meest aangewezen manier is
- In Wallonië is slechts 35% het eens met deze stelling, in Vlaanderen is 67% van de besturen het eens
- Hoe groter het bestuur, hoe meer men oordeelt dat een aanvullend plan de meest aangewezen manier is
- Bijna 9 op 10 Limburgse besturen zijn voorstander van een aanvullend pensioenplan

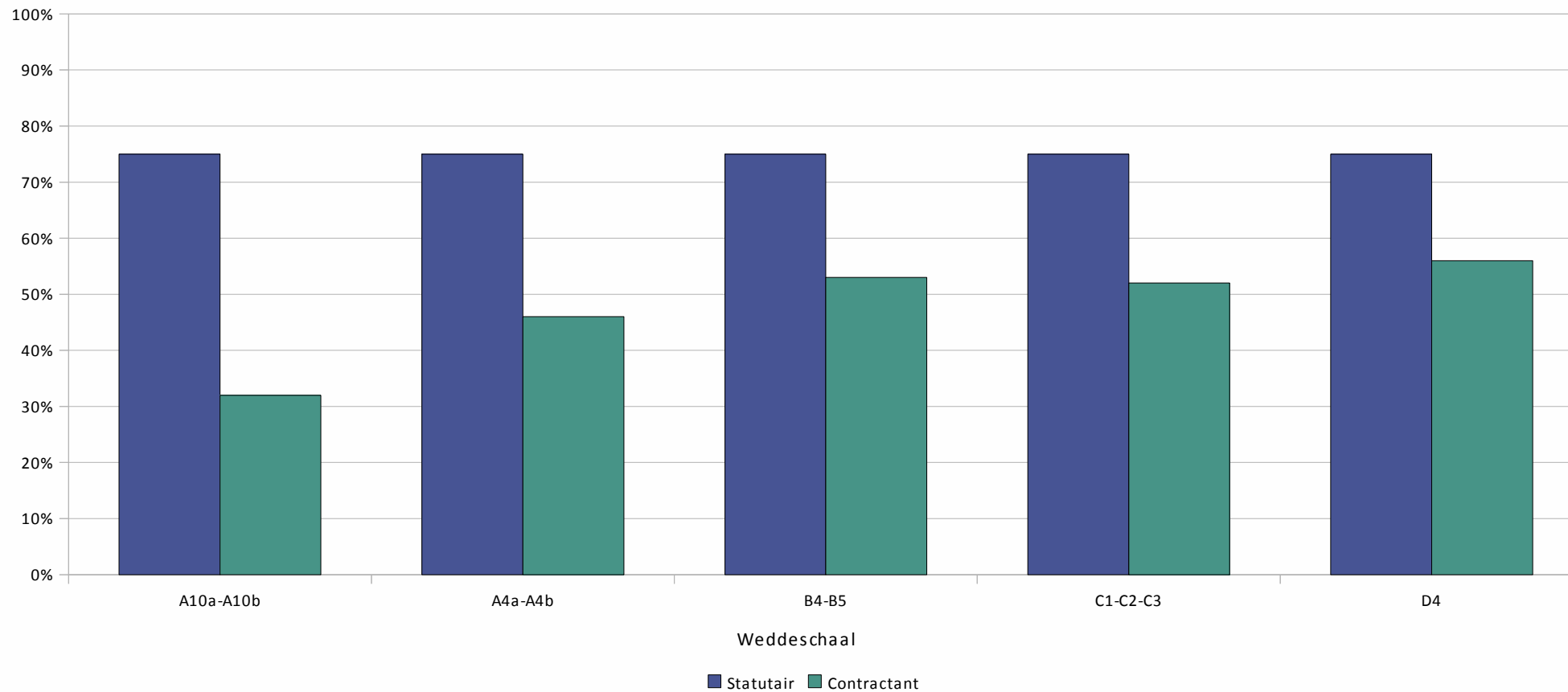

Voorbeeld 20-jarige

Bruto pensioen in functie van laatste bruto salaris

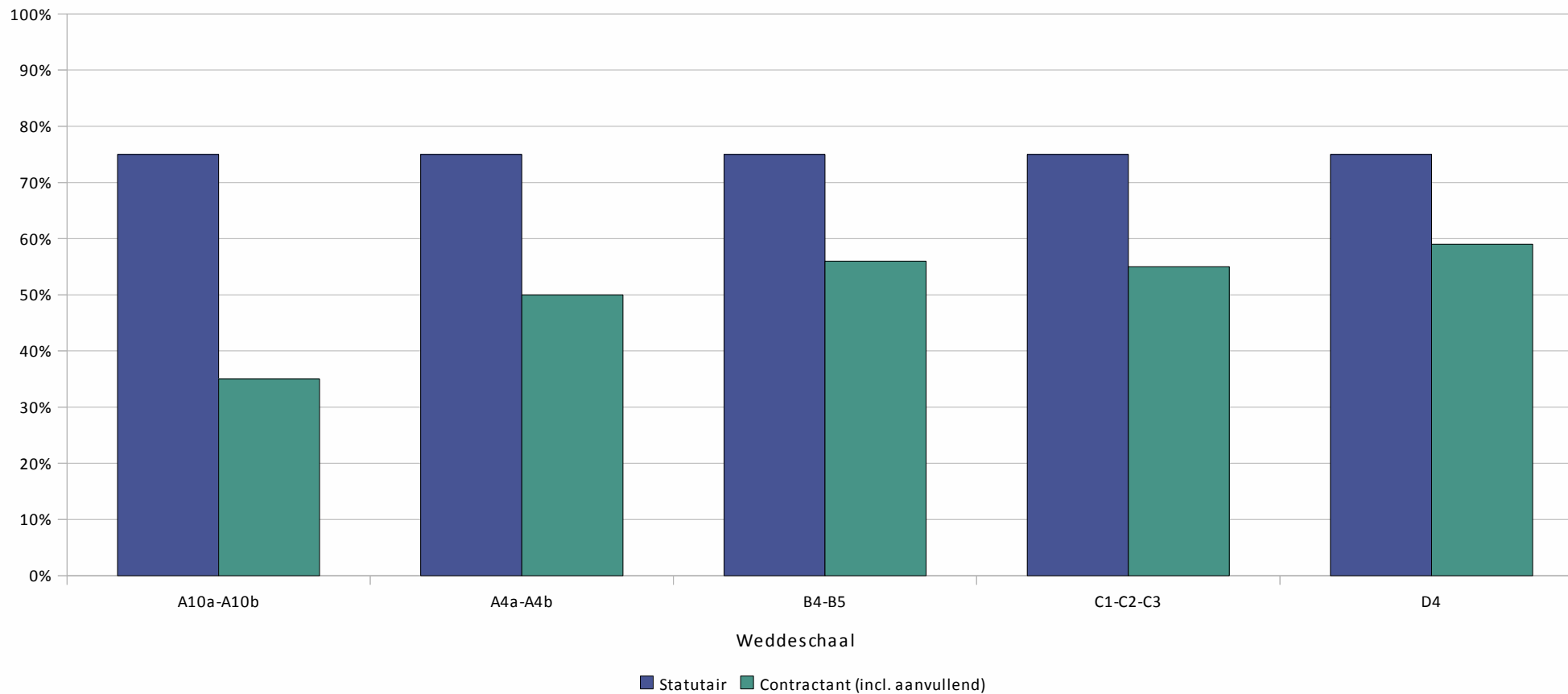
Loopbaan van 45 jaar

Voorbeeld van 1% bijdrage voor 20-jarige

Bruto pensioen in functie van laatste bruto salaris

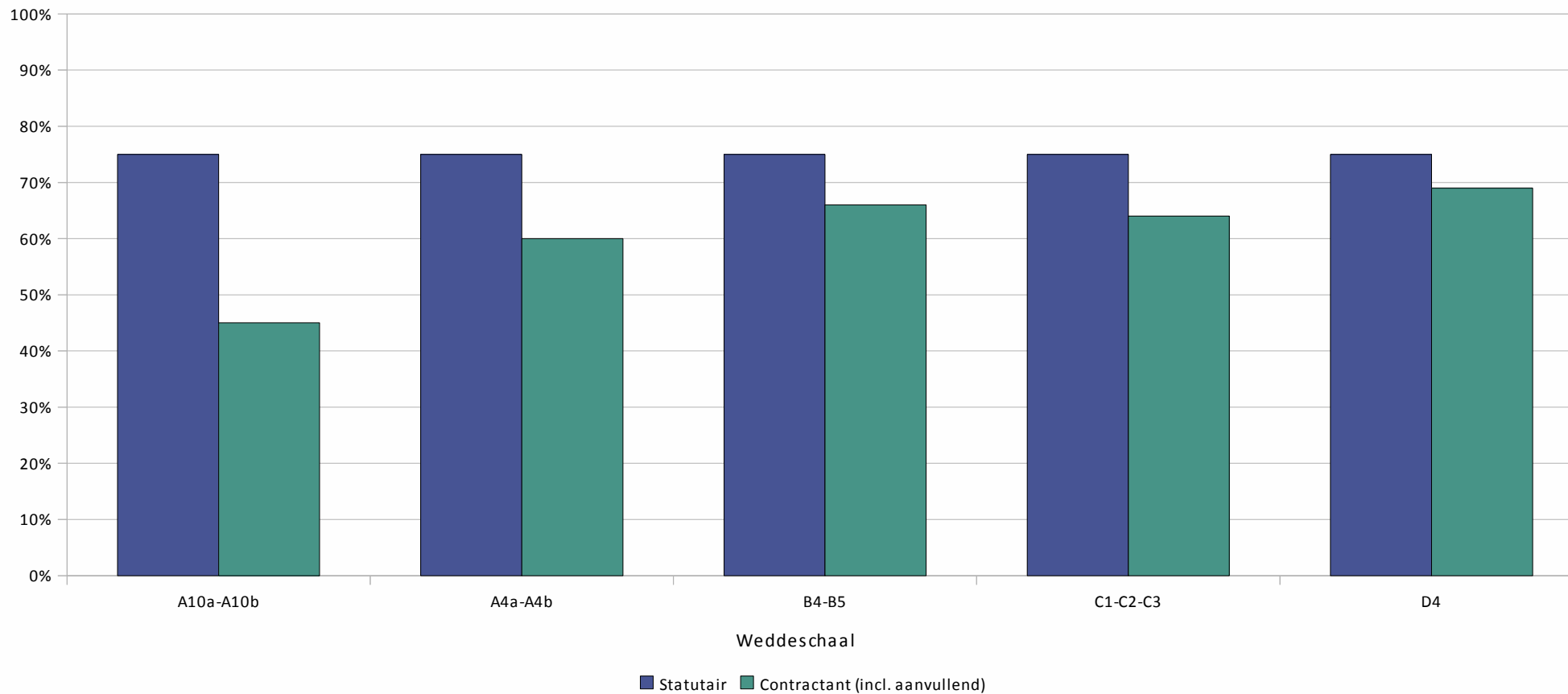
Loopbaan van 45 jaar

Voorbeeld van 4% bijdrage voor 20-jarige

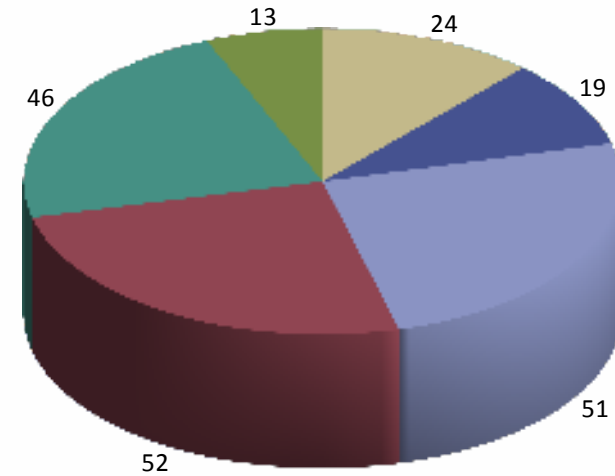
Bruto pensioen in functie van laatste bruto salaris

Loopbaan van 45 jaar

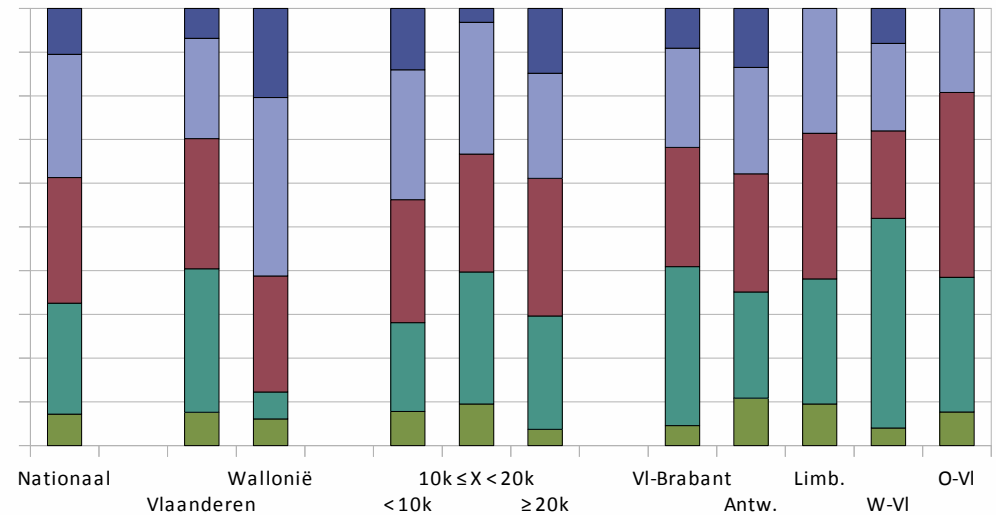

Verschil dient volledig weggewerkt te worden

- Geen consensus omtrent de vraag of het verschil volledig dient weggewerkt te worden
- Waalse besturen zijn beduidend meer overtuigd
  - 61% van de Waalse besturen is het (helemaal) eens
- 30% van de Vlaamse besturen is het (helemaal) eens

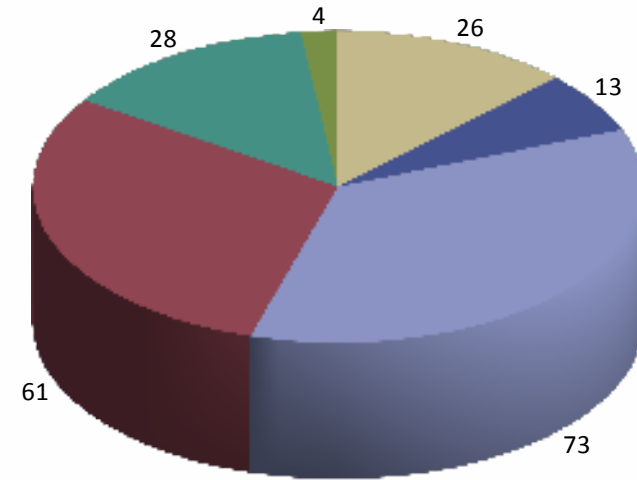

Helemaal oneens Oneens Neutraal
Eens Helemaal eens Niet ingevuld

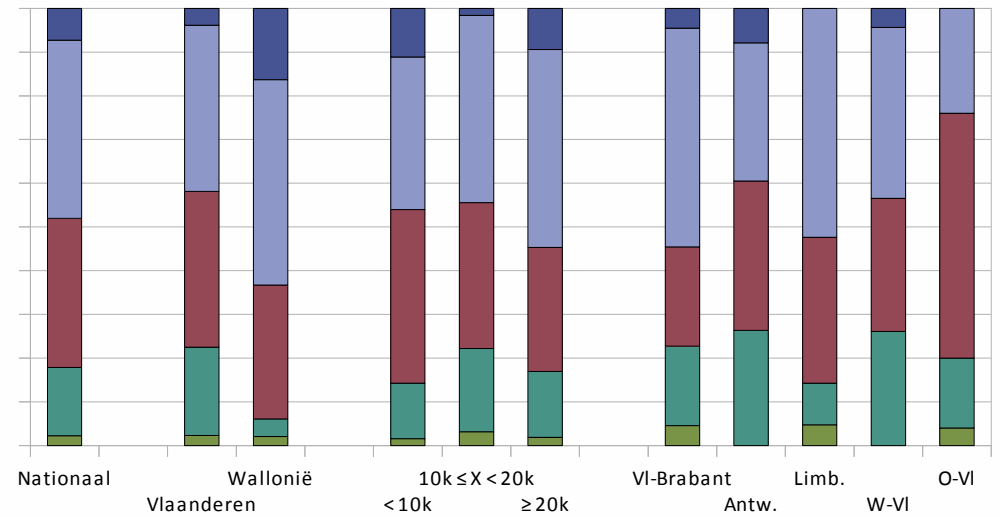

Verskil in overlevingspensioen moet ook weggewerkt worden

- Bijna de helft van de besturen (48%) wenst dat ook het verschil in overlevingspensioen tussen statutairen en contractanten wordt weggewerkt

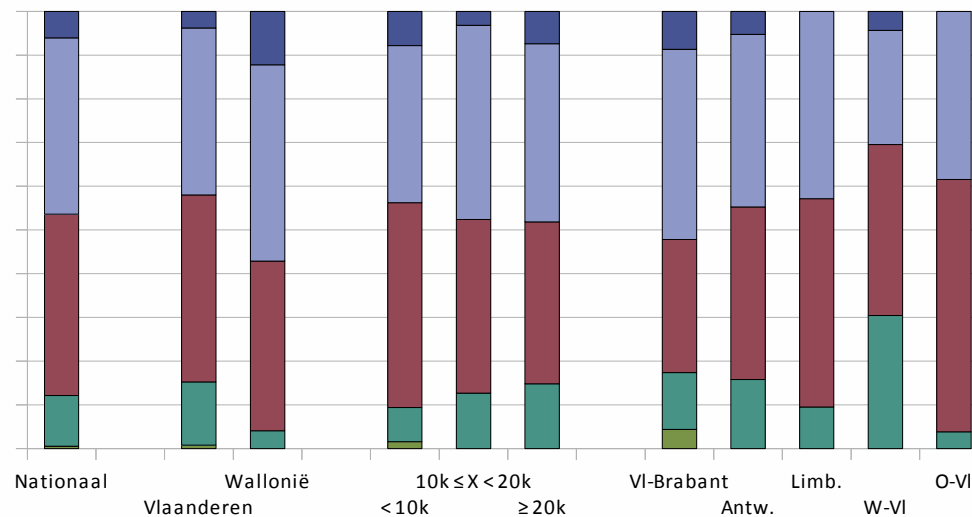
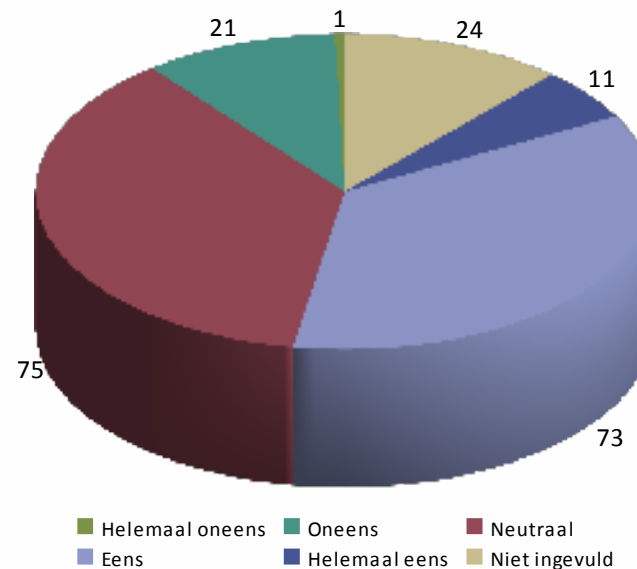

Helemaal oneens Oneens Neutraal
Eens Helemaal eens Niet ingevuld

Vershil in invaliditeitsuitkering moet ook weggewerkt worden

- Bijna de helft van de besturen (46%) wenst dat ook het verschil in invaliditeitsuitkering tussen statutairen en contractanten wordt weggewerkt

Belang van de lokale autonomie moet gerespecteerd worden

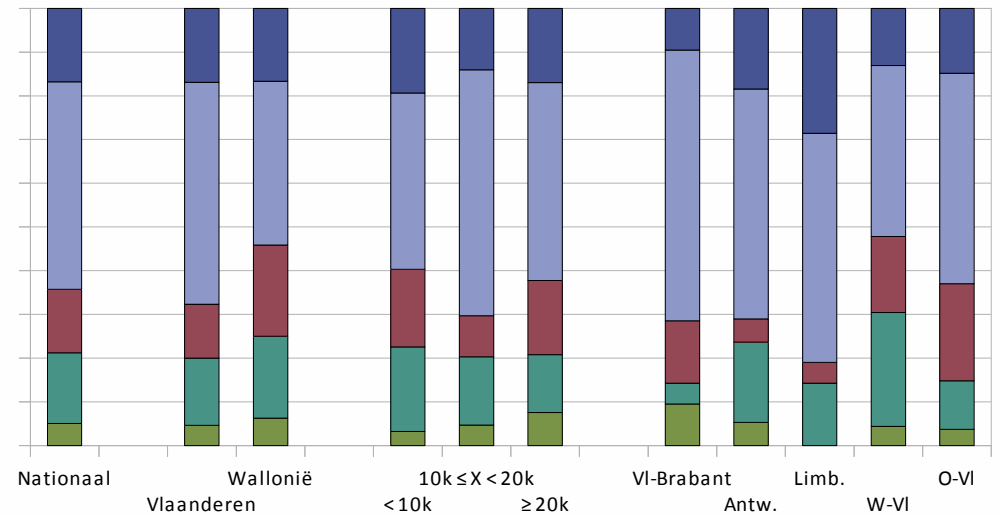
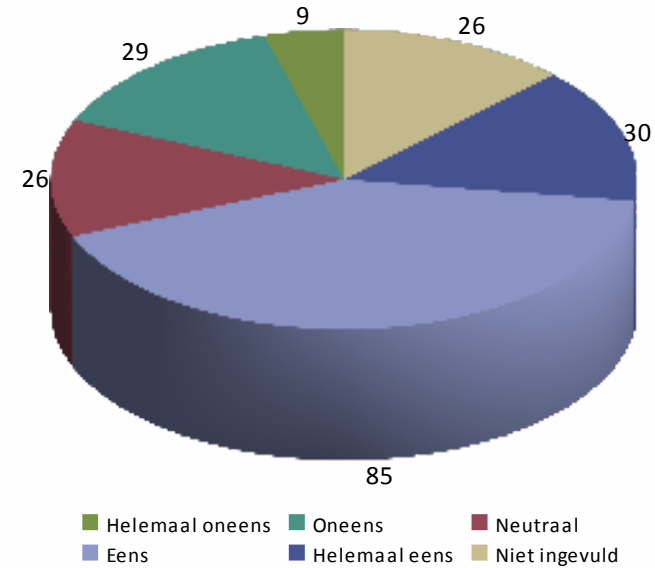
AXA Belgium

Walter Borms
walter.borms@axa.be

Respect voor belang lokale autonomie

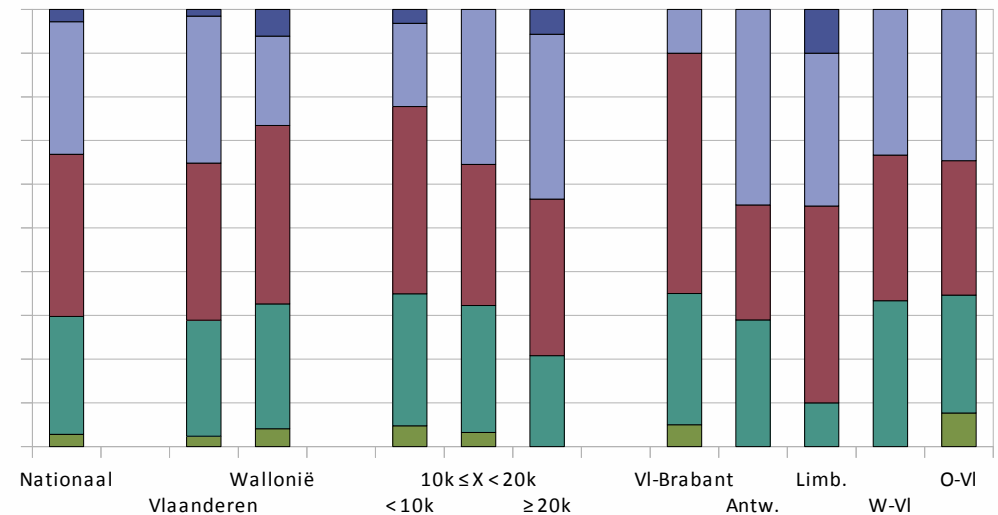
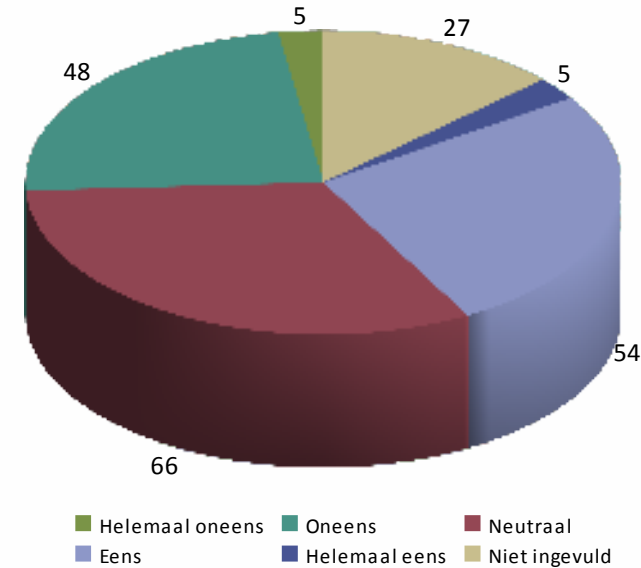
- 64% van de besturen stelt dat zij autonoom moeten kunnen beslissen over de hoogte van het aanvullend pensioen in functie van lokaal HR beleid
  - Vooral in Vlaanderen steunt men deze mening (68%)
  - De middelgrote gemeenten achten het meeste belang aan hun autonomie
  - Vooral de besturen in Limburg hechten veel belang aan deze autonomie

Noodzakelijk voordeel om geschikte werknemers te vinden

- Eén derde van de ondervraagden meent dat het aanbieden van een aanvullend pensioenplan een noodzakelijk voordeel is om geschikte werknemers te vinden op de arbeidsmarkt
  - Hoe groter de gemeente, hoe meer het lokaal bestuur het aanvullend pensioenplan ziet als een noodzakelijk voordeel
  - Vooral de besturen in Antwerpen en Limburg zien het aanvullend pensioenplan als een noodzaak

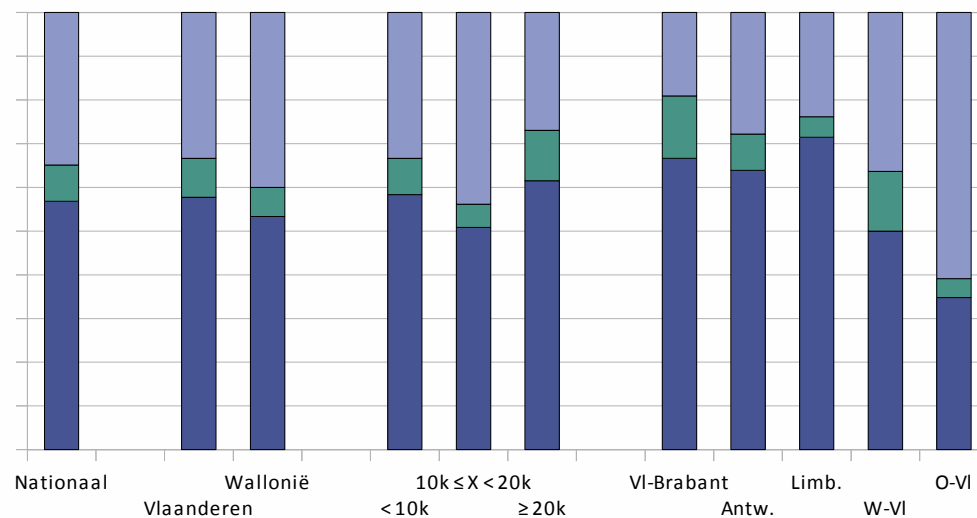
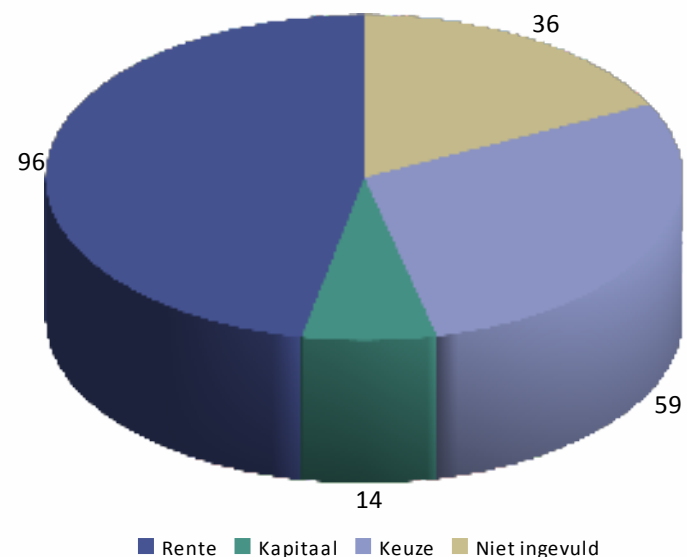
Fiscaliteit van aanvullende pensioenen

- Uitkeringen als kapitaal
  - Eénmalig belast aan $\pm 20\%$
- Uitkeringen als rente
  - Jaarlijks belast aan marginaal tarief
- Uitkeringen als rente onder vorm van “afgestaan kapitaal”
  - Eénmalig belast aan $\pm 20\%$
  - Jaarlijks belast op 3% van afgestane kapitaal aan tarief van 15%

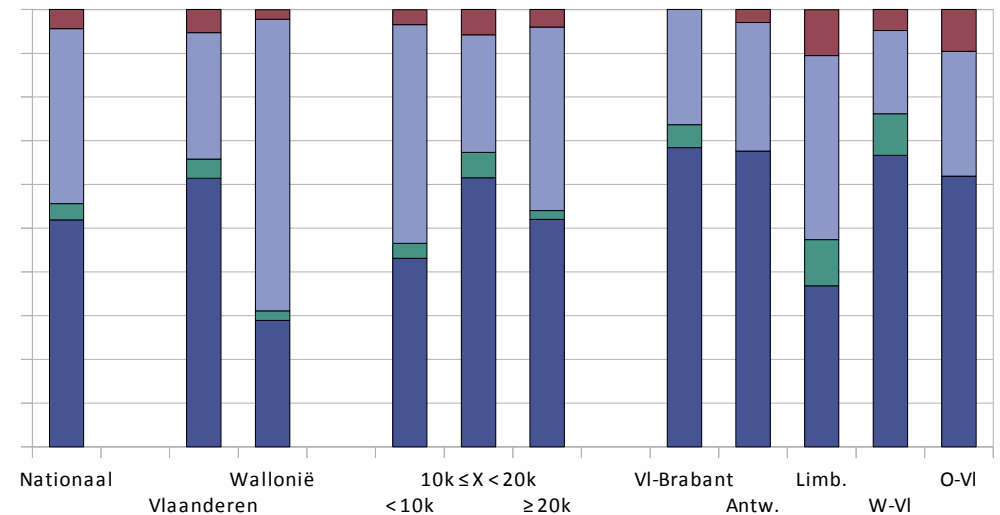
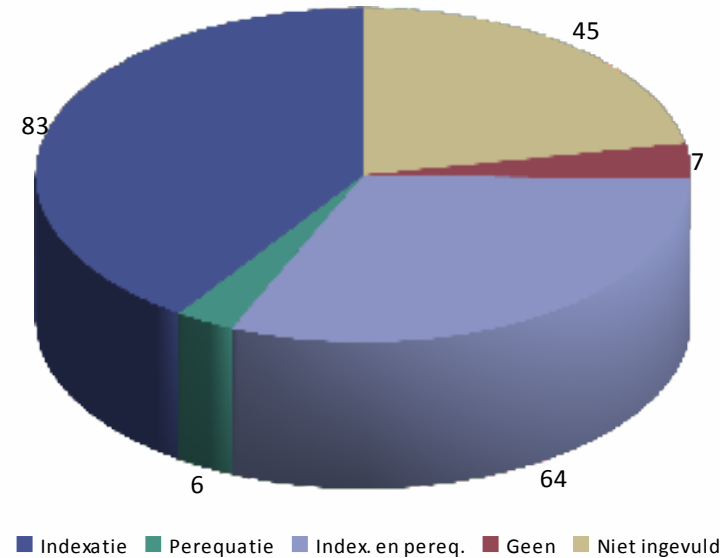
Geen verplichte uitkering als rente

- 57% van de geënquêteerden is voorstander van een verplichte uitkering als een periodieke rente
- 43% wenst de mogelijkheid van een kapitaal niet uit te sluiten
- De helft van de gemeenten met 10.000 tot 20.000 inwoners zijn voorstander om ook een kapitaalsuitkering te voorzien

Indexatie en perequatie van de periodieke rente

- 96% van de ontvangen antwoorden wenst dat de periodieke rente jaarlijks de evolutie van de index volgt en/of de evolutie van de salarissen van de actieven (perequatie)
- In Vlaanderen heeft men eerder de mening dat de rente moet geïndexeerd worden, terwijl de Waalse besturen veel meer kiezen voor een verplichte indexatie en perequatie van de rente

Mogelijkheden om pensioenplan te personaliseren

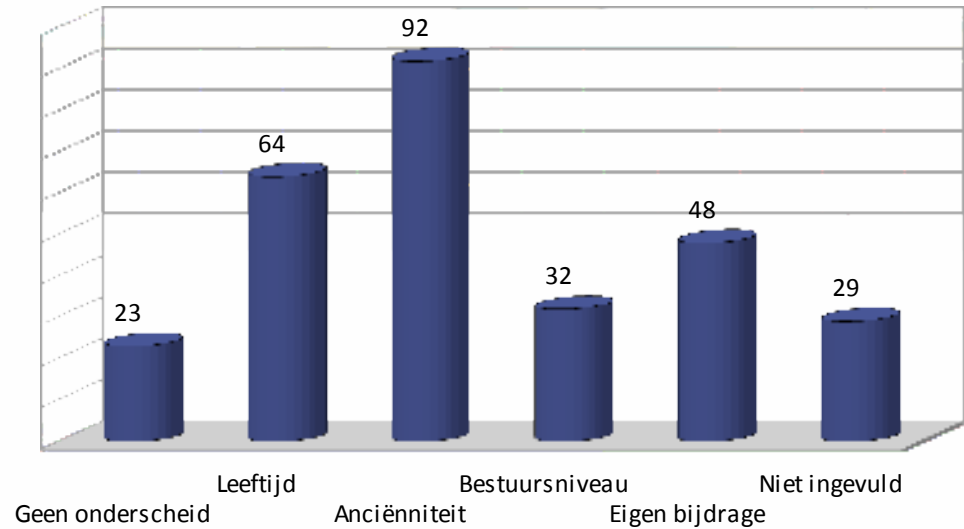
- Principes van wet op aanvullende pensioenen (28/04/2003)
  - Toezegging mag niet verschillend zijn tussen werknemers
    - Verschil moet gebaseerd zijn op objectief criterium en redelijk verantwoord
    - Voorbeeld
      - Leeftijd (in beperkte mate)
      - Anciënniteit
      - Categorieën (in beperkte mate)

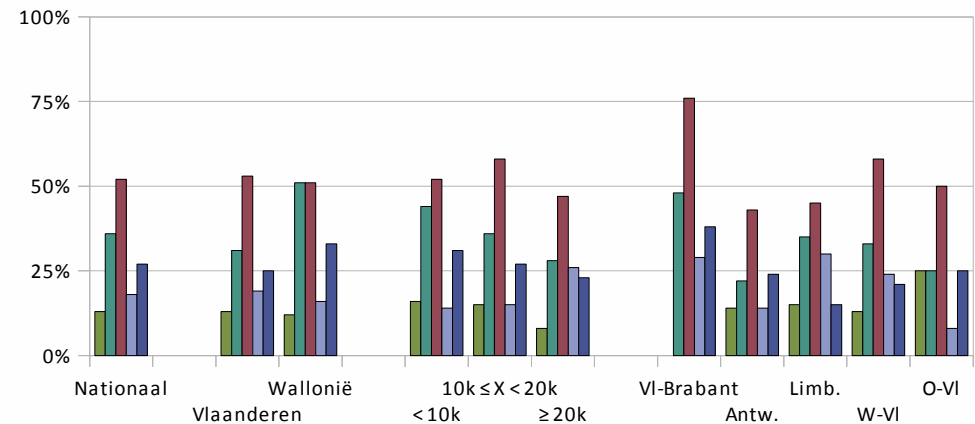
Pensioenplan moet rekening houden met lokale behoeften

- Bijdrage mag afhankelijk zijn van leeftijd, anciënniteit, of bestuursniveau
- De meerderheid (52%) verkiest dat de bijdragen stijgen in functie van de anciënniteit
- 1 op 4 besturen is voorstander dat de contractant mee instaat voor de financiering

Bijdragen voor het aanvullend pensioenplan mag verschillend zijn volgens

Geen onderscheid Leeftijd Anciënniteit
Bestuursniveau Eigen bijdrage

Geen financiële avonturen

Delta Lloyd Life

Michel Moreau

michel.moreau@deltalloydlife.be

Type van pensioenplannen

- Vaste bijdragen
  - “Defined contribution” (DC)
  - Verbintenis tot het betalen van vooraf vastgestelde bijdragen
- Vaste prestaties
  - “Defined benefit” (DB)
  - Verbintenis tot het uitkeren van een bepaalde prestatie in rente of in kapitaal
- Bijzondere types
  - Cafeteria plan
  - Cash balance plan

Vaste bijdragen plan

- Principe van een spaarboekje
- Hoogte van aanvullend pensioen is afhankelijk van
  - Hoogte van de bijdrage
  - Aantal jaren dat de bijdrage wordt belegd
  - Aantal jaren dat de bijdrage wordt betaald
  - Behaald rendement
- Voordelen
  - Eenvoudig te beheren
  - Eenvoudig te communiceren
  - Eenvoudig te begroten
- Nadelen
  - Hoogte van aanvullend pensioen kan niet vooraf ingeschat worden

Voorbeeld

Bijdrage = 3% van salaris

Vaste prestatie plan

- Belofte van een pensioen dat meestal wordt uitgedrukt in functie van salaris en gepresteerde dienstjaren
- Voordelen
  - Zekerheid om bepaalde levensstandaard te handhaven
- Nadelen
  - Moeilijk te begroten
    - Actuaris dient de jaarlijkse bijdrage te berekenen
    - Loonsverhogingen hebben exponentiële impact op kostprijs

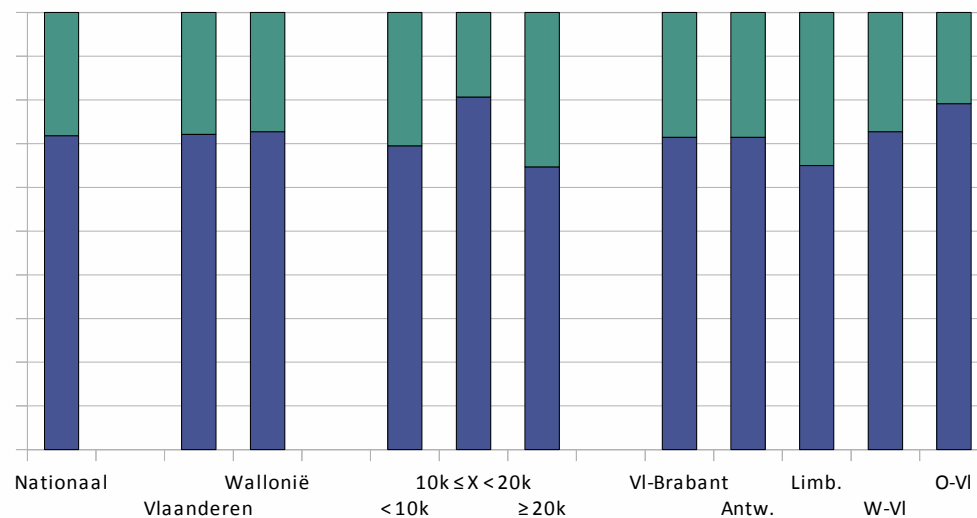
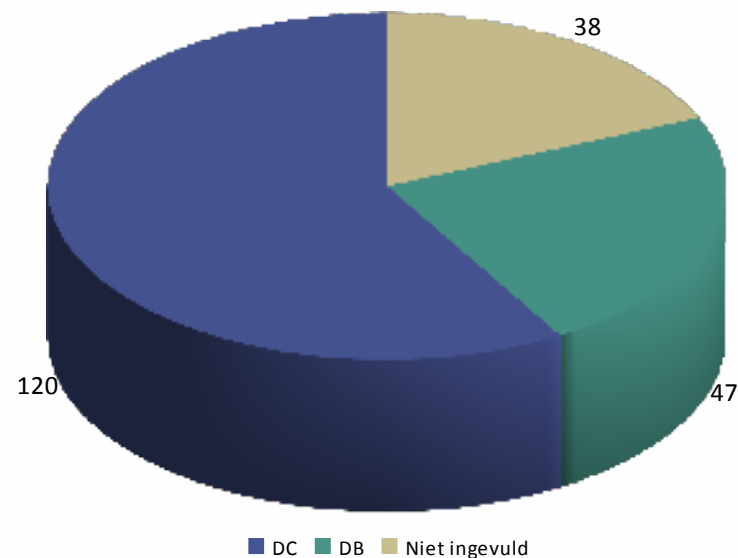
Voorbeeld

$$\text{Pensioen} = (75\% \times \text{salaris} - \text{wettelijk pensioen}) \times n / 40$$

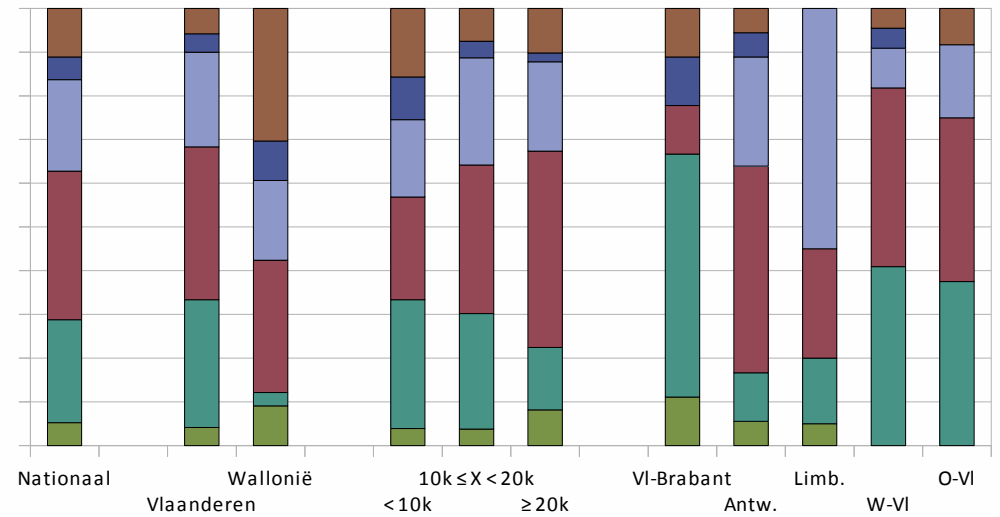
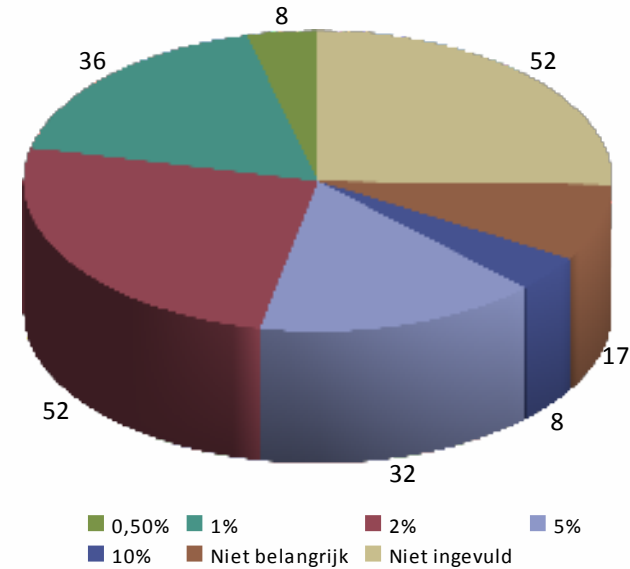
Definitie van de pensioenformule

- 3 op 4 lokale besturen opteren voor een “vaste bijdrageregeling” waarbij de kostprijs op voorhand gekend is voor het lokaal bestuur
- 35% van de gemeenten met meer dan 20.000 inwoners en 35% van de Limburgse besturen opteren voor een DB formule

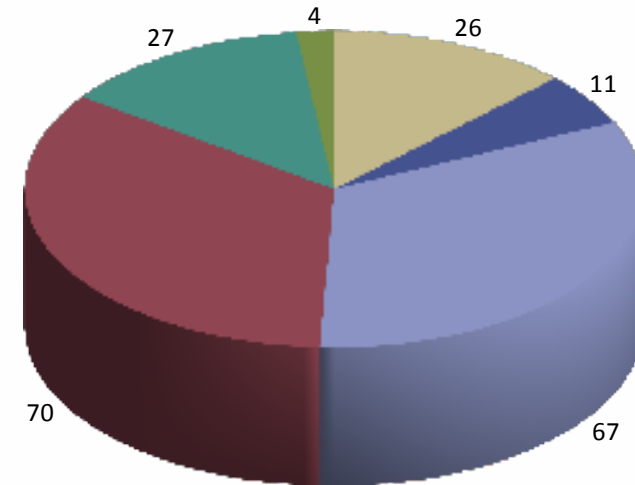
Hoogte van de bijdragen bij de opstart

- Uit 63% van de ontvangen antwoorden blijkt dat men de bijdrage wenst te beperken tot maximaal 2% bij de opstart
- Limburgse besturen zijn het meest bereid om 5% van de salarismassa te storten voor de pensioenopbouw van de contractanten

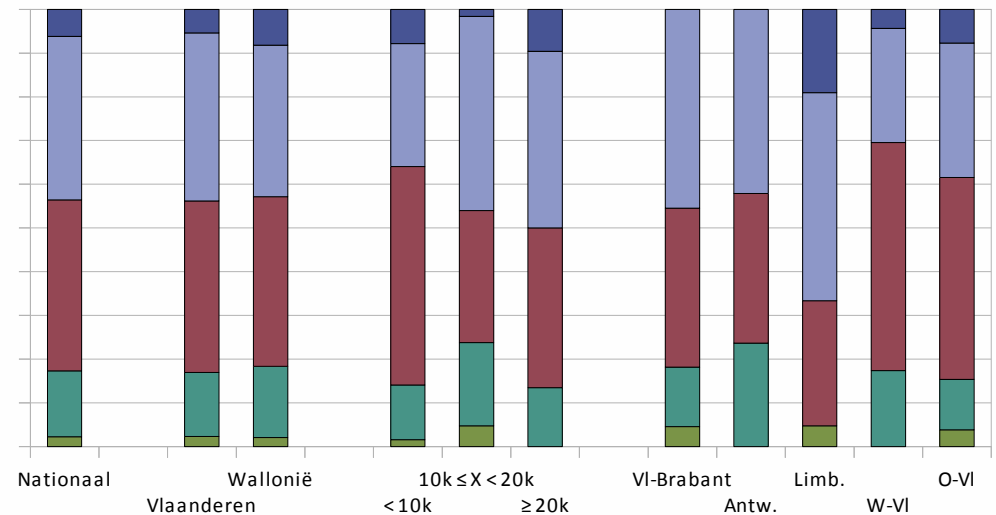

Ruimte voor verhoging van pensioenvoordeel als er meer financiële middelen zijn

- Meerderheid van de ondervraagde besturen heeft nog niet beslist om in de toekomst prioritair het pensioenvoordeel van de contractanten te verhogen als er meer financiële middelen zijn
  - Hoe groter de gemeente, hoe meer het bestuur oordeelt dat er in de toekomst meer financiële middelen moeten vloeien om het pensioenvoordeel te verhogen
- Vooral de Limburgse besturen kunnen zich terugvinden in deze stelling

Legend for pie chart:
Helemaal oneens (green), Oneens (teal), Neutraal (red), Eens (blue), Helemaal eens (dark blue), Niet ingevuld (yellow)

Conclusies van de enquête

Conclusies

- Problematiek leeft bij de personen die betrokken zijn met het personeels- en financieel beleid op lokaal niveau
- Algemene consensus dat het pensioenverschil tussen statutairen en contractanten moet weggewerkt worden
- 50% van de besturen oordeelt dat niet enkel het verschil in rustpensioenen moet worden weggewerkt, maar dat er eveneens behoefte is aan het wegwerken van het verschil in overlevingspensioenen en invaliditeitsuitkeringen
- Meerderheid van de ondervraagde besturen wenst autonoom te kunnen beslissen over de modaliteiten van een aanvullend pensioenplan
- Een verplichte opname als rente wordt niet door alle besturen ondersteund
- Lokale besturen wensen de kost van het aanvullend plan correct te kunnen begroten

Behoefte aan objectieve informatie

- Studie toont aan dat er nog veel onwetendheid is
  - Verschil in pensioen moet volledig worden weggewerkt, maar het budget wordt beperkt tot 1% of 2%
  - Inspanningen van de lokale overheid mogen niet terugvloeien naar de federale overheid via inning van belastingen, maar men opteert voor de verplichte opname als een periodieke rente
  - Men verkiest voor een systeem waar de kostprijs voor het lokaal bestuur op voorhand gekend moet zijn, maar 96% van de besturen kiest voor een indexatie of perequatie van de periodieke rente

Bijlage. Assumpties voor pensioensimulaties

Geslacht	Man
Weddeschaal	Start aan weddetrap 0 en automatische promotie naar volgende weddeschaal
Kapitalisatie van bijdragen	4,00% per jaar
Vergelijking	Op bruto basis
Wettelijk pensioen als statutair	Tantième 60
Wettelijk pensioen als contractant	Pensioen als alleenstaande
Inflatie	2,00% per jaar
Omzetting kapitaal naar rente	Sterftetafel MR-5, 4,00% rente, 2,00% indexatie
Wettelijke pensioenleeftijd	65 jaar
Index	1,4859

